

School met de Bijbel

Het Kompas

Protocol pestbeleid

School met de Bijbel "Het Kompas"
Scheepsbouwplein 10
2953 XM Alblasterdam
Brinnummer: 05 ME

versie: september 2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Definitie van pesten	3
Pesten een probleem	3
Onze school beschikt over een preventieve aanpak.....	3
Als pesten desondanks optreedt moeten leerkrachten kunnen signaleren.....	4
Digitaal pesten.....	5
Wat is digitaal pesten?	5
Als leerkrachten zien dat leerlingen worden gepest, nemen ze duidelijk stelling	5
Stappen bij signalering	6
Acties die ondernomen worden naar de pester toe	6
Acties bij digitaal pesten	7
Sociale kaart	9
Tenslotte.....	9

Inleiding

Pestgedrag is schadelijk voor kinderen, zowel voor degenen die gepest worden als voor degenen die pesten. Om deze reden is het belangrijk dat er op school aandacht wordt besteed aan het voorkomen van pesten en aan het bieden van hulp indien er gepest wordt.

Als uitgangspunt op onze school hanteren wij de regel dat pesten niet wordt getolereerd. Leerkrachten, leerlingen, ouders, bestuur en medezeggenschapsraad zullen doen wat in hun vermogen ligt om de kinderen op onze school een veilige omgeving te bieden. Deze handreiking is hierbij een hulpmiddel.

Het preventief handelen om pesten te voorkomen is van groot belang. Hiervoor hanteren wij op school deze handreiking. Aan de hand van deze handreiking spreken wij met de kinderen over hoe zij zich in allerlei situaties kunnen gedragen en wat daarbij door henzelf en anderen gevoeld wordt. Als hulpmiddel gebruiken wij voor de onderbouw de methode 'Bino', voor de bovenbouw de methode 'Kinderen en hun sociale talenten'. Daarnaast kennen we ook allemaal de zogenaamde stopmethode.

Definitie van pesten

“Pesten is, dat één of meerdere kinderen gedurende langere tijd een ander kind geestelijk of lichamelijk geweld aandoen, waarbij de ander niet in staat is zichzelf te verdedigen. Pesten is een vorm van mishandeling.”

Pesten een probleem

Alle betrokken partijen, de pester, het gepeste kind, de rest van de klas, de leerkrachten en de ouders, moeten zich er van bewust worden dat pesten een probleem is. Wij gaan uit van de zogenaamde vijfsporen aanpak:

1. hulp aan het gepeste kind;
2. hulp aan de pester;
3. hulp aan de zwijgende middengroep;
4. hulp aan de leerkracht;
5. hulp aan de ouders.

Onze school beschikt over een preventieve aanpak

Het allerbeste zou zijn als alle pestgedrag voorkomen zou worden. Dit is de ideale situatie. Omdat dit helaas door allerlei factoren niet mogelijk is, streven wij er naar zoveel mogelijk pestgedrag te voorkomen. Dit doen wij door zelf het goede voorbeeld te geven en door te proberen een klimaat te scheppen waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen tussen mensen wordt aangemoedigd en waar ruzies niet met geweld worden opgelost. Er wordt duidelijk stelling genomen tegen verbaal en fysiek agressief gedrag.

Om dit te bereiken, bespreken wij incidenten in de klas en gebruiken wij structureel de methode 'Kinderen en hun sociale talenten'. Daarnaast vullen wij voor alle kinderen de observatielijst Scol (gr.

3-8) in, hierdoor staat de sociaal-emotionele ontwikkeling van een groep in een overzicht. Verder gebruiken wij de stop-methode die een aantal jaren geleden ingevoerd is.

In het schooljaar 2012-2013 zijn we gestart met de methode Taakspel. Het doel van Taakspel is dat onrustig en storend gedrag afneemt. Hierdoor kunnen de leerlingen en de leerkracht efficiënter en taakgerichter werken. De leraar of pedagogisch medewerker geeft tijdens het spelen van Taakspel complimenten en negeert ongewenst gedrag. Er ontstaat meer structuur in de klas: de nadruk ligt op het gewenste gedrag en de leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen gedrag.

Uiteraard hebben wij ook schoolregels waar de kinderen en leerkrachten zich aan dienen te houden en die duidelijkheid verschaffen over wat wel kan en wat niet.

Met de kinderen hebben wij per groep een aantal gedragsregels opgesteld. De kinderen hebben deze samen onder leiding van de leerkracht opgesteld en deze hangen voor elke groep zichtbaar in het klaslokaal. Door deze gedragsregels samen met de kinderen op te stellen, willen wij bereiken dat ze door de kinderen ook gedragen worden. Tevens kunnen we op deze manier verschil aanbrengen tussen de diverse leeftijdsgroepen.

Indien kinderen zich bij voortdurend niet aan de door hen zelf opgestelde regels houden, bespreken we ook met de kinderen dat er regels zijn om de onderlinge verhoudingen goed te houden.

De schoolomgeving speelt ook een belangrijke rol. Om deze reden zullen wij ons inzetten om de kinderen een uitdagende schoolomgeving te bieden.

Als pesten desondanks optreedt moeten leerkrachten kunnen signaleren

Door beide groepen, gepesten en pesters, kunnen signalen afgegeven worden, waaraan te zien is dat er sprake is van pestgedrag. Hierop willen wij zeer alert zijn en bij signalering en of melding hiervan nemen wij stelling en ondernemen wij actie.

Voorbeelden van pestgedrag:

- volstrekt doodzwijgen;
- isoleren;
- psychisch, fysiek of seksueel mishandelen;
- een kring vormen of insluiten in klas, gang of schoolplein;
- buiten school opwachten, slaan of schoppen;
- achterna rijden;
- opbellen;
- als slaaf behandelen;
- altijd een bijnaam gebruiken i.p.v. de echte naam;
- voortdurend zogenaamd leuke opmerkingen maken;
- bezittingen kapotmaken of afpakken;
- cadeaus eisen of geld afpersen;
- uitschelden;
- opmerkingen maken over uiterlijk of kleding;
- briefjes doorgeven.

Deze lijst kan uiteraard nog met vele voorvallen worden uitgebreid.

Digitaal pesten

Internet, en diverse social media zijn communicatiemiddelen, die inmiddels nauwelijks meer weg te denken zijn uit de leefwereld van kinderen. Over het algemeen hebben kinderen hier veel leuke ervaringen mee maar soms gaat het fout. Social media kunnen een bron van pesterijen zijn. Deze vorm van pesten wordt ook wel digitaal pesten of online pesten genoemd. Zie voor gedragsregels ons Protocol Social Media.

Wat is digitaal pesten?

Onder digitaal pesten wordt verstaan:

- Iemand een gemene email of sms sturen.
- Iemand uitschelden of belachelijk maken per e-mail, of anderszins via social media
- Iemand een mailtje of sms sturen, waarin de ontvanger wordt bedreigd.
- Foto's van iemand anders op internet zetten.
- Een msn-bom versturen. (Het versturen van ontzettend veel berichten tegelijk aan één persoon. Hierdoor kunnen bij die persoon programma's op de computer vastlopen en is hij of zij heel lang bezig om alle berichtjes te verwijderen.)
- Iemand opzettelijk een virus sturen.
- Gehackt worden. (Een hacker kan bijvoorbeeld de computer onbruikbaar maken of aan privé informatie komen.)

Ook deze lijst kan met meer voorbeelden worden uitgebreid.

Het kan ook zijn dat bovenstaand pestgedrag niet wordt opgemerkt. Kinderen die slachtoffer zijn van pestgedrag of pesters vertonen dan soms toch gedrag waaruit blijkt dat er iets aan de hand is. Kenmerken van dit gedrag kunnen dan bijvoorbeeld zijn:

Gepeste:

- teruggetrokken gedrag
- depressiviteit
- lichamelijke klachten
- ontwijking van situaties

Pester:

- dominant negatief gedrag
- stiekem gedrag
- overmoed

Als leerkrachten zien dat leerlingen worden gepest, nemen ze duidelijk stelling

Om duidelijk stelling te kunnen nemen, is zicht op de omvang van het probleem, kennis van de gevolgen voor het slachtoffer, maar bovenal invoelend vermogen vereist. Zoals in de inleiding

aangegeven is, tolereren wij pestgedrag niet. Om helder te hebben wat pesten is, hebben we dat omschreven in een definitie, die bij ons allen bekend is. Door het spreken met collega's, het lezen van artikelen, het volgen van cursussen op dit gebied proberen wij als team onszelf goed geïnformeerd te houden rondom deze problematiek.

Stappen bij signalering

1. Iedere leerkracht binnen onze school observeert de kinderen. Dit kan gebeuren tijdens het spelen op het plein, bij het naar binnen komen en naar buiten gaan.
2. Bij signalering en of melding van structureel pestgedrag vindt altijd overleg met ouders van de gepeste leerling plaats.
3. De verantwoordelijkheid voor de kinderen ligt in eerste instantie bij de groepsleerkracht bij wie de kinderen in de groep zitten. Indien de betreffende leerkracht, eventueel na overleg met een collega, het probleem niet onder controle kan krijgen, of wanneer er vragen zijn, wordt het probleem voorgelegd aan het MT.
4. Het MT beoordeelt de zaak en neemt een beslissing over de vervolgstappen. Een vervolgstap zou kunnen zijn, dat er contact wordt opgenomen met externen.

Als school beschikken wij over een aantal curatieve aanpakken:

de groepsprocedure en de individuele procedure. De groepsgewijze aanpak heeft onze voorkeur. Pesten is vaak ook een groepsgebeuren. Er zijn meerdere kinderen bij betrokken.

Bij de groepsbegeleiding gaan we uit van de "No blame approach". Dit houdt in dat de schuldvraag in eerste instantie niet gesteld wordt. De kinderen uit de klas of groep worden betrokken bij de oplossing van het probleem. Er worden geen straffen uitgedeeld. Gezamenlijk proberen we dan te komen tot een oplossing. Na een periode van een aantal weken bespreken we dit weer en worden nieuwe afspraken gemaakt. Ten slotte evalueren de leerkracht en het slachtoffer de gevolgde procedure.

Ook individueel wordt hulp geboden. Hierbij staat 'het kind leren kennen' en 'vertrouwen winnen' voorop. Het kind moet zich veilig voelen bij degene met wie hij zijn probleem/geheim deelt. Hierna wordt informatie ingewonnen bij de omgeving om het probleem helder te krijgen. Samen met het kind wordt een plan gemaakt, dat daarna wordt uitgevoerd. Na verloop van een korte periode wordt met het kind en zijn omgeving geëvalueerd.

Acties die ondernomen worden naar de pester toe

Op het moment dat je hoort dat een kind pest, wordt geprobeerd hem of haar bewust te maken van het feit dat er dingen gebeurd zijn die niet kunnen. Dit gesprek is dan informatief van aard. Wij proberen erachter te komen waarom hij of zij zich zo gedraagt.

Als dit geen resultaat oplevert, kan een probleemoplossend gesprek gevoerd worden om bloot te leggen wat de onderliggende drijfveer is voor dit gedrag. Dit is nodig om tot de juiste hulp te komen. Een leerling kan zelf gepest zijn, kan weinig aandacht krijgen van ouders of leerkrachten, kan beïnvloed zijn door tv-programma's of computerspelletjes. Het zou ook een fysieke oorzaak kunnen hebben zoals een allergische reactie op bepaalde smaak- geur- of kleurstoffen, etc.

In beide gevallen moet het bewustzijn van de pester over wat hij met het gepeste kind uithaalt, vergroot worden. Dit kan bijvoorbeeld door het lezen van brieven van gepeste kinderen of boeken waarin iemand gepest wordt. Voorts worden afspraken gemaakt om tot gedragsverandering te komen. De naleving van deze afspraken wordt wekelijks geëvalueerd.

Indien het bovenstaande niet leidt tot gedragsverandering, is het tijd om een gesprek met de ouders van de pester aan te gaan. Dit doen we pas aan het eind van het proces om de pester toch ons vertrouwen te bieden. Het probleem is echter, na bovenstaande acties zo evident aanwezig dat ouders ingelicht moeten worden. Na uitleg van wat al gedaan is, kunnen zij niet meer ontkennen dat hun kind een pester is. Het pestgedrag is ook niet meer als een incident af te doen, want in dit stadium heeft de school al het mogelijke gedaan om er een einde aan te maken. De ouders kunnen nu nog voorstellen doen om het probleem op te lossen. Mocht dit geen resultaat hebben dan stellen wij voor om, via de intern begeleider, hulp van buitenaf in te schakelen (zie sociale kaart).

Acties bij digitaal pesten

Als een leerling of ouder naar school komt, omdat er vervelende mails worden gestuurd, dan proberen wij zoveel mogelijk materiaal te verzamelen, (de mailtjes, de MSN conversaties en evt. de Sms'jes, Facebookreacties, enz..) Deze lezen wij eerst rustig door. Het kan namelijk voorkomen dat bijvoorbeeld een mailtje helemaal niet zo gemeen bedoeld is. Via e-mail kun je geen gevoelens overbrengen, je ziet er geen gezicht bij.

We kijken vervolgens of het kind in kwestie ook in de klas gepest wordt. In dat geval zal de bron wellicht binnen de klas of binnen de school zitten. We kijken of het kind laatst ruzie met iemand gehad heeft. Indien dit niet het geval is, zal de bron mogelijk buiten school liggen. Het is dan echter nog steeds belangrijk dat het kind geholpen wordt. Indien de bron naar alle waarschijnlijkheid binnen school ligt, dan wordt er met de klas gepraat, misschien geeft iemand het meteen wel toe.

Het is belangrijk om het verzamelde materiaal te bewaren. Dit kan later, indien nodig, door de politie worden gebruikt om de afzender te achterhalen. Hetzelfde geldt voor SMS en materiaal van andere social media. Ondertussen kunnen wij het kind natuurlijk al leren om vervelende personen te blokkeren of, als de bron buiten de school ligt, een ander e-mail adres aan te maken. De ICT-verantwoordelijke op school kan vaak ook helpen om te achterhalen of de mailtjes vanaf school zijn verstuurd.

Via de ouders van het gepeste kind proberen we er achter te komen wanneer het pesten begon en of zij enig idee hebben wie er achter kan zitten. Verder wordt in principe dezelfde procedure gevolgd als met gewoon pesten.

Bovendien is het belangrijk om met de hele klas een aantal lessen over verantwoord internetgebruik te volgen.

Als duidelijk wordt dat de bron niet binnen de school zit, kunnen we alleen het gepeste kind wapenen. We vragen het gepeste kind een nieuw e-mail adres aan te maken en dat niet uit te geven, behalve aan zijn vrienden / vriendinnen. We vragen het kind ook om mensen die hij/zij niet kent, niet te accepteren op social media. Mocht de pester nu toch weer achter de nieuwe gegevens komen, kan dit betekenen dat de bron alsnog binnen de school zit.

Online pesten lijkt in veel gevallen op gewoon pesten, de gewone procedures (zie hierboven) kunnen dus een heel eind gevolgd worden. Het grootste probleem ontstaat als de bron onbekend is. De bron

bekend maken is bijzonder moeilijk, het kan slechts gedaan worden door de politie. Daarom is het belangrijk om er met de kinderen over te praten en op die manier de bron te vinden. Als de bron buiten de school zit, is het vaak voldoende als het kind een nieuw e-mail adres aanmaakt en dit niet aan iedereen doorgeeft. Het is belangrijk om kinderen te leren dat ze voorzichtig om moeten gaan met privégegevens

In alle gevallen houden de leerkrachten in Parnassys bij wanneer bepaalde gesprekken met kinderen, collega's of ouders hebben plaatsgevonden. Dit als logboeknotitie, om terug te kunnen zien wanneer welke gesprekken hebben plaatsgevonden.

Sociale kaart

Indien alle pogingen van onze school om het pesten te stoppen op weinig of niets zijn uitgelopen, zal hulp van buitenaf worden ingeschakeld. Aanmeldingen verlopen altijd via de intern begeleider (IB). De instanties die na overleg met de intern begeleider en met de ouders benaderd kunnen worden zijn:

- Schoolmaatschappelijk werk (Vivenz)
  - Schoolarts (Rivas)
  - De orthopedagoog van de CED
- Willen we gebruik maken van alle drie de disciplines, dan kunnen we de hulp inroepen van het Ondersteuningsteam (OT) want hierin is de expertise van alle drie de disciplines vertegenwoordigd.

Hiernaast kunnen individueel (door de kinderen, de ouders maar ook door de leerkrachten) de vertrouwenspersonen van onze school worden geraadpleegd:

mevrouw M. Kraal
mevrouw L. van Dijk

078-6912669
06-49927764

Tenslotte

Een volledig pestvrije school is een utopie. Toch zullen wij er alles aan doen om alle kinderen, leerkrachten en ouders een veilige omgeving te bieden. Hiervoor is een gezamenlijke verantwoordelijkheid nodig. Wij rekenen op ieders deelname hierin. Op deze manier hopen wij het pestgedrag tot een minimum te beperken.

September 2017